

Bombarie vanuit Brussel

Grote woorden heeft de Europese Commissie niet geschuwd bij de bekendmaking van het energiepakket op 10 januari jongstleden. Zo repte Commissievoorzitter Barosso van een 'nieuwe industriële revolutie' die Europa tot een energie-efficiënte en koolstofarme economie zou omvormen op een wijze die de winst aan concurrentiekracht zou maximaliseren en de kosten om dit te bereiken zoveel mogelijk zou beperken. De boodschap over de werking van de interne energiemarkt aan de energiebedrijven en de lidstaten werd onderstreept door een felle Eurocommissaris Kroes. Haar strijd-lustige foto in de Financial Times van 11 januari zal me nog lang heugen. Sprak daaruit nu ernst of angst?

Een eerste lezing van 'Een energie-beleid voor Europa' was een redelijk aangename ervaring. In tegenstelling tot het Groenboek, dat de Commissie vorig jaar over het onderwerp presenteerde, is de tekst ditmaal prettig leesbaar. Je vliegt er doorheen.

Bij een tweede en derde lezing ontdek je waarom: er staat niet zo gek veel concreets in, behalve dan de politiek sympathieke oproep aan de lidstaten om 20 procent energiebesparing, 20 procent minder CO₂-uitstoot en 20 procent duurzame energie in 2020 te realiseren. Deze doelen, vooral in combinatie, zullen hier en daar nog de nodige hoofdbreken kosten in de hoofdsteden en kunnen in sommige lidstaten de opties voor de verscheidenheid in de energiemix danig beperken. De Commissie zet hier hoog in en lidstaten zullen het moeilijk vinden zich hiertegen te verzetten. Immers, veel verkiezingsprogramma's van Europese politieke partijen staan bol van dit soort oproepen.

Cocktail

Echter, dergelijke doelen vertalen naar iets meer dan streefcijfers zit er vooralsnog niet in. Ook niet bij de Commissie. Zo mogen wat haar betreft tot 2020 kolencentrales

worden gebouwd zonder dat ze klaar zijn voor CO₂-opslag. Daar kolencentrales een lange levensduur hebben, kunnen zij nog lang uitstoot leveren. Slechts een hoge CO₂-prijs en strenge emissienormen kunnen de keuze voor dergelijke centrales voor die datum negatief beïnvloeden. Daarnaast

Door
Coby van der
Linde

wordt impliciet de keuze voor gas verder gestimuleerd door de cocktail van al die streefpercentages. Terwijl gas, als we de berichtgeving uit Brussel goed volgen, nu juist een van de kernproblemen van het Europese voorzieningszekerheidsbeleid is.

Vrijwillig

Kortom, de garantie dat het Europese energiebeleid geïntegreerd moet worden aangepakt - dus betaalbaar, schoon en zeker - volgt niet vanzelfsprekend uit de voorstellen van de Commissie. Een andere inconsistentie is dat er wel

wordt gesproken over de hogere kosten van duurzame energie - en er zelfs (subsidie?) maatregelen worden aangekondigd om de marktintroductie van met name biobrandstoffen te vergemakkelijken - maar er met geen woord wordt gerept over de mogelijke problemen die dat met het landbouwbeleid zal geven. Zullen de landbouwsubsidies worden afgebouwd om vervolgens via het energiebeleid weer te worden opgebouwd? En worden de eventuele subsidies dan verstrekt op grond van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (met supranationale bevoegdheden) of op grond van het vrijwillig afgesproken energiebeleid? De landbouwsector staat in ieder geval een interessante periode te wachten.

Neutraal genoeg

De Commissie heeft grote moeite gedaan om in de communicatie niet te spreken van een gemeenschappelijk energiebeleid. In plaats daarvan wordt steeds gesproken over een Europees energiebeleid: die term is neutraal genoeg om de bevoegdhedenkwestie niet op te rakelen. Immers, de regeringsleiders hadden de Commissie vorig jaar al laten weten dat uitbreiding van de bevoegdheden op energiegebied niet aan de orde kon zijn.

Wel zijn de voorstellen van de Commissie erop gericht om de keuzevrijheid ten aanzien van de energiemix van de lidstaten te beperken of sturen. Ook maakt zij gebruik van bevoegdheden die ze reeds had. Naast het beleid op het gebied van de interne energiemarkt en concurrentie wordt ook het han-

delsbeleid nadrukkelijk genoemd als een belangrijk instrument voor het Europese energiebeleid.

Het spreken met één stem moet vooral daarin tot uitdrukking komen, want van een Europees buitenlandsbeleid is nog geen sprake. Hoe de strategische partnerships met energie-exporterende landen zo invulling moeten krijgen, is echter nog de vraag. De relatie met Rusland zorgt vooralsnog voor een diepe verdeling in de EU. Echter, op het gebied van de korte- en middellange termijn is het energiepakket niet sterk: niet op het gebied van schoon en ook niet op het gebied van voorzieningszekerheid.

Sirene

Het energiepakket is vooral een document van een ambigue ambitie voor de toekomst geworden. Bij iedere lezing klinkt de aanlokkelijke roep van de Brusselse sirene minder overtuigend: het laatste woord over deze complexe materie is nog lang niet gezegd. De lidstaten doen er verstandig aan om, voordat ze de voorstellen in stukken uiteen zullen onderhandelen, de Commissie op een aantal terreinen meer huiswerk te geven met als doel de consistentie in het energiebeleid en met andere beleidsterreinen te verbeteren in doel en termijn. De bombarie van 10 januari was vooral bedoeld om te camoufleren dat er, gezien de strikte beperkingen van de bevoegdheden van de Commissie en de politieke realiteit in de lidstaten, in Europa niet zo gek veel kan op het gebied van energie.

Coby van der Linde is hoofd van het Clingendael International Energy Programme, hoogleraar Geopolitiek en Energiemanagement aan de Rijksuniversiteit Groningen en lid van de Algemene Energieraad. ■